

Vlastnosti spasiteľnej viery

Úvod

Je životne dôležité správne rozumieť tomu, čo je to viera, pretože spasenie (odpustenie, ospravedlnenie, vykúpenie, nové narodenie) a dar večného života je z viery samotnej. Obzvlášť dôležité je porozumieť, ako Písmo pracuje s pojmom „uveriť“. Nemôžeme si nevšimnúť, že nie každé uverenie v Božom slove má za výsledok spásu. Písmo pozná aj také uverenie, ktorého výsledkom nie je spasenie z viery. Len uverenie, ktorého výsledkom je spasiteľná viera, prináša človeku spásu. Akokoľvek čudným sa to môže javiť, existuje aj uverenie, ktorého výsledkom nie je spasiteľná viera. Na príklady takéhoto uverenia a životné situácie ľudí, ktorých sa to týka, sa pozrieme podrobnejšie.

Uverenie

Jadrom evanjelia spasenia z milosti je skutočnosť, že spása je z viery samotnej. O tejto skutočnosti sme v časopise Solas písali už veľa, podrobne a do hĺbky. Božie slovo sa o spasení

z viery často vyjadruje cez uverenie v evanjelium: „Ten, kto uverí a pokrstí sa, bude spasený; a kto neuverí, bude odsúdený“ (Marek 16:16). Aj Ján Krstiteľ vydal svedectvo, aby ľudia činili pokánie a uverili v Pána Ježiša ako Spasiteľa: „Ten (Ján Krstiteľ) prišiel na svedectvo, aby svedčil o tom svetle, aby všetci uverili skrze neho“ (Ján 1:7).

Pán Ježiš, vtelený Boží Syn, počas svojej služby tu na zemi vydával o sebe svedectvo ako slovom, tak aj skutkom, že On je ten Kristus (Mesiáš, pomazaný), skrze ktorého je spása a večný život. Vyučoval a činil divy a zázraky. Mnohí uverili v neho pre jeho slovo a pre zázračné skutky, ktoré konal. Keď sa Pán Ježiš modlil k svojmu Otcovi (Ján 17. kapitola), tak tých, ktorí ho prijali, opisuje ako tých, ktorí uverili: „... lebo slová, ktoré si mi dal, dal som im, a oni prijali a poznali v pravde, že som vyšiel od teba, a uverili, že si ma ty poslal“ (Ján 17:8). V tejto modlitbe sa Pán Ježiš prihovára za učeníkov, ktorí v neho uverili. Prihovára sa, aby ich Boh Otec posvätil v pravde a zachoval. A neprihovára sa len za nich, ale aj za tých, ktorí majú uveriť v budúcnosti skrze slovo svedectva uverivších učeníkov: „Ale neprosím len za týchto, ale aj za tých, ktorí majú skrze ich slovo uveriť vo mňa“ (Ján 17:20). To znamená, že aj po tom, ako skončí zemska služba Pána Ježiša v tele, spasenie bude skrze uverenie v zvestované slovo evanjelia, uverenie v ukrižovaného a vzkrieseného Ježiša Krista.

Už aj počas zemskej služby Pána Ježiša bolo zrejmé, že pre spásu nestačí uverenie v zmysle intelektuálneho (rozumového) presvedčenia o pravde. Pán Ježiš vyzýval uverivších, aby ho nasledovali. Išlo teda o uverenie, ktoré viedlo k zásadnej premene života. Takej premene, po ktorej človek už nežije sám sebe, ale žije a slúži Bohu. Zo 17. kapitoly Jána, čiže z modlitby Pána Ježiša, je zrejmé, že pre spásu nestačí uverenie, ktoré je len dočasné. Pán Ježiš sa modlí za uverivších, aby ich Otec zachoval posvätených v pravde. To znamená, že pre spásu je potrebné uverenie, ktoré vedie k viere v pravdu evanjelia, ktorá to viera vytrvá až do samého konca.

Po ukrižovaní a vzkriesení Pána Ježiša vydávali učeníci svedectvo o ňom a mnohí uverili: „Ale mnohí z tých, ktorí počuli slovo, uverili, a narástol počet mužov tak asi na päťtisíc“ (Skutky 4:4). Celá kniha Skutkov je plná výpovedí o tých, „ktorí uverili“.

To, čo v týchto veršoch o „uverení“ je len skryté, nie rozvinuté naplno, je, že na spasenie nie je dostatočné akékoľvek uverenie. Uverenie, ktoré je len dočasné, ktoré nesplodí živú vieru, ktorá Boha miluje, poslúcha a vytrvá za každých okolností až do konca, spásu priniesť nemôže. Toto nie je zjavné z veršov, ktoré hovoria o uverení. Je to zjavné až z kontextu novozákonného Písma, z plnšieho vyučovania o vlastnostiach a charaktere spasiteľnej viery.

Písmo sa aj o ospravedlnení vyjadruje spôsobom, že je skrze uverenie: „Lebo veď čo hovorí Písmo? A Abrahám uveril Bohu, a bolo mu to počítané za spravodlivosť“ (Rímskym 4:3, pozri aj Galatským 2:16 a 3:6). Aj na iných miestach Božie slovo hovorí, že Abrahám dostal zasľúbenia preto, lebo „uveril“ Bohu (Rímskym 4:17-18). Avšak opäť zo širšieho kontextu aj starozákonných písem je zrejmé, že k ospravedlneniu nevedie jednorazové dočasné uverenie, ale živá viera, ktorá zotráva a premáha ťažkosti a problémy časného života, ktorá Boha miluje a poslúcha. Vidíme to aj v prípade Abraháma. Aby to bolo zjavné, Boh podrobil Abraháma skúške. Žiadal od neho, aby obetoval svojho syna, toho podľa zasľúbenia. Abrahám bol poslušný a šiel túto Božiu požiadavku splniť. Keď bola Abraháмова poslušnosť dokázaná, Boh ho zastavil a namiesto Izáka bol obetovaný baránok. A práve vďaka skutkom preukázanej a potvrdenej poslušnosti Abrahámovej viery vyhlásil Boh o Abrahámovi, že je poslušný (1. Mojžišova 22:12 v kontexte celej kapitoly). Boh však vidí do srdca človeka, poznal charakter „uverenia“ Abraháma už na počiatku, keď mu započítal uverenie za spravodlivosť (1. Mojžišova 15:6). Už vtedy Boh vedel, že ide o uverenie, výsledkom ktorého bude Abraháмова vernosť a poslušnosť. Svetu a ľuďom bol však charakter Abrahámovej viery (jeho uverenie Bohu) zjavný až cez Abrahámove skutky, cez Abrahámov život.

Písmo aj o spáse hovorí priamo, že je na základe uverenia: „Lebo keď vyznáš Pána Ježiša svojimi ústami a uveríš vo svojom srdci, že ho Boh vzkriesil z mŕtvych, budeš spasený“ (Rímskym 10:9). Vo svetle toho, čo sme povedali vyššie o Abrahámovi a o modlitbe Pána Ježiša, by sme už mali rozumieť, že nejde o uverenie len v zmysle intelektuálneho presvedčenia či dočasného postoja, ale o uverenie, ktoré vierou mení človeka tak, že ho obracia k Bohu.

Spasiteľné uverenie je pevne spojené s poslušnosťou viery, poslúchaním Boha. Písmo prepája uverenie s poslušnosťou (Rímskym 10:16): „Ale nie všetci poslúchli evanjelium. Lebo Izaiáš hovorí: Pane, kto uveril našej zvesti?“ Vzťah viery (či uverenia) a poslušnosti plynúcej zo spasiteľnej viery je zrejmý aj z učenia samotného Pána: „Kto verí v Syna, má večný život; ale kto nie je vo viere poslušný Synovi, neuzrie života, ale hnev Boží zostáva na ňom“ (Ján 3:36).

Uverenie, ktoré nevedie k viere, ktorá vytrvá až do konca, nazýva Písmo „uverením nadarmo“ (1. Korinským 15:2). Uverenie nadarmo neprinesie človeku spásu. To, že spasiteľná viera je vierou živou, ktorá prináša ovocie, a je vierou, ktorá zotrva až do konca, je zrejmé najmä z podobenstva o rozsievачovi. Tu je vysvetlený vzťah uverenia počutému slovu evanjelia k charakteru viery a k premenenému životu na príklade štyroch druhov pôdy (pozri aj sériu článkov o bezpečnosti spasenia¹⁾).

Podobne ako o ospravedlnení, aj o zapečatení Duchom platí, že je z uverenia: „... v ktorom aj vy počujúc slovo pravdy, evanjelium svojho spasenia, v ktorom aj, uveriac, zapečatení ste Svätým Duchom zasľúbenia“ (Efezským 1:13). Opäť platí, že nejde o akékoľvek uverenie, ale o

uverenie, ktoré plodí trvácnu živú (spasiteľnú) vieru. Podobne to platí aj o vojdení do odpočinku skrze uverenie (Židom 4:3).

Uverili, ale v konečnom dôsledku neverili

Žalm 106 reflektuje nad tým, aký bol Boží ľud, ktorý Hospodin (Jahve) vyviedol mocou a zázrakmi z otroctva v Egypte. Uverili v neho pre tie veľké moci, divy a zázraky. V svojho Boha uverili pre skúsenosť, že prešli suchou nohou cez Červené more, a keď sa o to isté pokúsilo egyptské vojsko, more sa zavrelo a Egyptania zahynuli,. Ale aké to bolo uverenie? Božie slovo dáva izraelskému národu takéto svedectvo: „Hrešili sme aj so svojimi otcami; prevrátene sme robili; páchali sme bezbožnosť. Naši otcovia v Egypte neporozumeli tvojim divom a nezmúdreli z nich; nepamätali na tvoju mnohú milosť, ale sa protivili pri mori, v Červenom mori“ (Žalm 106:6-7).

Napriek tomu bol Boh k nim ľútostivý, nie pre nich samých, ale pre svoje meno ich opäť zachránil: „Avšak ich zachránil pre svoje meno, aby dal znať svoju hrdinskú silu. Okríkol Červené more, a vyschlo, a previedol ich morskými hlbunami ako púšťou. A zachránil ich z ruky toho, ktorý ich nenávidel, a vyprostil ich z ruky nepriateľa. A tak pokryli vody ich protivníkov; nezostal z nich ani jeden“ (106:8-11). A tu je to kľúčové miesto pre porozumenie uverenia, ktorá je nadarmo. Písmo hovorí, že Izraelskí po skúsenosti s Červeným morom „uverili“: „A hoci aj uverili jeho slovám a spievali jeho chválu...“ (Žalmy 106:12). Aké to bolo uverenie? Čo bolo výsledkom tohto uverenia? Aká premena srdca? Aký život? Výsledkom bola nevera, neposlušnosť, reptanie: „... rýchle zabudli jeho skutky a nečakali na jeho radu“ (Žalmy 106:13). Ich následný život charakterizovala zlá žiadosť (106:14-15), závišť (106:16-18), modloslužba (106:19-20), odpadnutie od Boha: „Zabudli na silného Boha, svojho spasiteľa, ktorý činil veľké veci v Egypte, divy v zemi Chámovej, strašné veci neslýchané pri Červenom mori“ (106:21-22).

Výsledkom toho bolo, že Boh sa rozhodol zahľadiť ich na večnú záhubu. Avšak kvôli prostredníkovi Mojžišovi sa nad nimi opäť zľutoval: „Preto povedal, že ich zahľadí, čo by aj bol urobil, keby nebol Mojžiš, jeho vyvolený, stal do trhliny pred neho, aby odvrátil jeho rozpálený hnev, aby nezahubil“ (106:23). Poučili sa z tejto skúsenosti? Učinili pokánie a nápravu? Vrátili sa k Bohu? Nie! Neverili Božiemu plánu, neverili Božiemu zaslúbeniu o zaslúbenej vlasti: „Potom zase opovrhli želanou zemou; neverili jeho slovu“ (106:24). Reptali a boli Bohu neposlušní (verš 25). Ich srdce zostalo v Egypte, v zemi ich útlaku a otroctva. A kvôli čomu? Kvôli čiastočnému a dočasnému hriešnemu zemskému pôžitku.

Miera ich nevery, neposlušnosti a hriechu dosiahla takú úroveň, že Boh sa rozhodol nadobro (definitívne) ich zahľadiť na záhubu: „Vtedy pozdvihol svoju ruku na nich, aby učinil to, žeby popadali na púšti“ (Žalmy 106:26). Na túto udalosť a skutočnosť sa odkazuje aj Božie slovo v spisoch Novej zmluvy: „... preto som zanevrel na to pokolenie a riekol som: Vždycky blúdia srdcom. A oni nepoznali mojich ciest, takže som prisahal vo svojom hneve: Nevojdú do môjho odpočinku!“ (Židom 3:10-11). Napriek tomu, že pri Červenom mori „uverili“ a spievali Bohu pieseň (chválili ho piesňou), nevošli do Božieho odpočinku, čo znamená, že neboli spasení. Bolo to preto, že „nepoznali Božie cesty“, čo znamená, že Bohu neverili. Máme tu príklad množstva ľudí, ktorým sa Boh dával poznať, viedol ich, oni mu v istom momente dočasne uverili, ale svojím životom preukázali, že mu v skutočnosti nikdy neverili. Ich uverenie pri Červenom mori nevedlo k spasiteľnej viere a zmene života. Ich uverenie im neprinieslo spásu. Celý čas v nich bolo zlé a neverné srdce, ktoré odstupuje od živého Boha (Židom 3:12). Celý čas boli zatvrdení zvodom hriechu (Židom 3:13). Ich uverenie pri Červenom mori nesplodilo vernosť, ktorá by bola vydržala až do konca (Židom 3:14). Ich uverenie pri Červenom mori neznamena spasiteľné uverenie, nevedlo k spasiteľnej viere (Židom 3:17-19). V konečnom dôsledku aj im bolo zvestované evanjelium, avšak na ich strane sa evanjelium nestretlo s vierou: „Lebo aj nám sa zvestovalo evanjelium ako aj tamtým. Ale tamtým neosožilo slovo zvesti, pretože sa nezmiešalo s vierou tých, ktorí počuli“ (Židom 4:2).

Ešte o udalostiach pri Červenom mori

Boh vyviedol svoj ľud z otroctva v Egypte veľkými mocami, divmi a zázrakmi. Izraelskí boli svedkami takých divov a zázrakov ako žiaden národ na zemi. Osobne mohli zažiť, že Boh je živý a je s nimi. Božia prítomnosť bola uprostred nich (oblakový a ohnivý stĺp). Boh im aj oznámil, že ich vyviedol z Egypta, aby boli slobodným národom, aby boli oddeleným Božím ľudom, ktorý slúži svojmu Bohu. Potom Boh dal (znovu zatvrdil faraónovi srdce), aby kráľ so svojím vojskom prenasledoval ľud. Izraelských dostihli Egypťania pri Červenom mori. Toto bol čas, keď mal izraelský ľud preukázať vieru v svojho Boha. Ako sa zachovali?

„A keď sa priblížil faraón, pozdvihli synovia Izraelovi svoje oči, a hľa, Egypťania sa rušia za nimi, a báli sa veľmi, a kričali synovia Izraelovi k Hospodinovi. A povedali Mojžišovi: Či preto, že nebolo dost' hrobov v Egypte, vzal si nás preč, aby sme pomreli na púšti? Čo si nám to urobil, že si nás vyviedol z Egypta!? Či nie je toto to, čo sme ti hovorili v Egypte vraviac: Nechaj nás, nech slúžime Egypťanom; lebo lepšie by nám bolo bývalo slúžiť Egypťanom, než aby sme pomreli na púšti“ (2. Mojžišova 14:10-12). Toto nie je prejav viery. Naopak, je to prejav hrubej nevery. Naozaj si ľud myslel, že Boh ich zázrakmi a mocami vyviedol z Egypta na to, aby zahynuli na púšti rukou Egypťanov? Viera sa aj v čase prenasledovania prejaví ako viera v Boží plán, v Božie zámery, v Božie sľuby. Pre vieru je charakteristická dôvera v Pána aj v čase nebezpečenstva. Ľud (stále hovoríme o väčšine z nich, nie o všetkých jednotlivcoch) preukázal, že ani po všetkom tom, čo Boh pre nich vykonal v Egypte, Bohu neveria, nemajú vieru.

Mojžiš, ako Boží prostredník, im dodával vieru a povzbudenie: „A Mojžiš povedal ľudu: Nebojte sa! Stojte a vidzte spasenie Hospodinovo, ktoré vám učiní dnes, lebo Egypťanov, ktorých vidíte dnes, neuvidíte nikdy viacej až na veky. Hospodin bude bojovať za vás, a vy budete mlčať“ (14:13-14). Následne sa udiali udalosti, ktoré zhrňme tým, že Hospodin nadprirodzene previedol svoj ľud cez Červené more a Egypťanov v mori zahubil: „Toho dňa zachránil Hospodin Izraela vyslobodiac ho z ruky Egypťanov. A Izrael videl Egypťanov mŕtvych na brehu mora“ (14:30). Aká bola reakcia Izraelských na túto veľkú zázračnú záchranu? Takáto: „A keď videl Izrael tú veľkú ruku mocnú, to, čo učinil Hospodin na Egypťanoch, bál sa ľud Hospodina a verili Hospodinovi i Mojžišovi, jeho služobníkovi“ (14:31). Dokonca spievali Bohu pieseň, v ktorej vyznávali: „Mojou silou a mojou piesňou je Hospodin, a stal sa mi spasením“ (15:2) a aj: „... vo

svojej milosti viedol si ľud, ktorý si vykúpil. Pozvoľne ho vedieš vo svojej sile k príbytku svojej svätosti“ (15:13). To znie dobre. Presne takúto reakciu by sme od Božieho ľudu očakávali. To znie ako odpoveď viery. Je napísané, že „ľud sa bál Hospodina a verili Hospodinovi aj Mojžišovi“. Problém je len v tom, že v tomto predsavzatí viery nevydržali dlho, nevytrvali. Túto vieru opustili. Potvrdilo sa to rýchle ich následným konaním, ich skutkami aj slovami. Už o tri dni neskôr, ako šli púšťou a nemali čo piť, keď prišli k horkým vodám Mary, ľud zase reptal. A takto to išlo s nimi stále a dookola.

Toto ich „verenie Hospodinovi“ je taký druh viery, ktorý Božie slovo opisuje v podobenstve o rozsievačovi v súvislosti s druhou pôdou: „... ktorí, keď počujú slovo, hneď ho s radosťou berú, lež nemajú v sebe koreňa, ale sú dočasní; a potom, keď nastane súženie alebo prenasledovanie pre slovo, hneď sa horšia“ (Marek 4:16), pozri aj: „A tí na skale sú takí, ktorí, keď počujú, prijímajú slovo s radosťou, ale tí nemajú koreňa, ktorí veria do času a v čas pokušenia odpadajú“ (Lukáš 8:13). Obrazne povedané, uverenie tých, ktorí sú druhou pôdou, je „viera, ktorá vyschla“, či „dočasná viera“. Sú to takí, ktorí veria do času a potom definitívne odpadnú. Podobne sú na tom tí, ktorí sú treťou pôdou. Tí majú „vieru, ktorá bola udusená“. V oboch prípadoch ide o uverenie, ktoré splodí len povrchnú, dočasnú vieru, ktorá nemôže spasiť.

Na naše poučenie – výstražný príklad

To, že sa tým pobitým na púšti zvestovalo evanjelium (Židom 4:2), je vysvetlené v 1. liste Korinským: „Lebo nechcem, aby ste nevedeli, bratia, že všetci naši otcovia boli pod oblakom a všetci prešli cez more a všetci boli pokrstení v Mojžiša v oblaku a v mori a všetci jedli ten istý duchovný pokrm a všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo pili z duchovnej skaly, ktorá išla za nimi, a tou skalou bol Kristus“ (10:1-4). Nič z toho im (väčšine z nich) však neosožilo, pretože sa to na ich strane (u väčšiny z nich) nestretlo s vierou: „Ale vo väčšine z nich sa nezaľúbilo Bohu, lebo boli pobití a rozmetaní na púšti“ (1. Korinským 10:5).

Božie slovo nám však tieto dejinné udalosti dnes predkladá ako výstražný príklad: „A to všetko sa nám stalo výstražným príkladom nato, aby sme neboli žiadostiví zlého, ako aj oni žiadali. Ani nebuďte modlármí ako niektorí z nich, ako je napísané: Posadil sa ľud jesť a piť, a vstali, aby sa hrali. Ani nesmilnime, ako niektorí z nich smilnili, a padlo ich v jeden deň dvadsaťtisíc. Ani nepokúšajme Krista, ako tiež niektorí z nich pokúšali a pohynuli od hadov. Ani nerepcite, ako niektorí z nich reptali a zhynuli od zhubcu“ (10:6-10). Prečo je to napísané pre nás ako výstražný príklad? Pretože jedno uverenie raz v živote a verbálne vyznanie ku spáse nestačí. To uverenie musí byť hlboké a skutočné, také, ktoré splodí trvácnu vieru a nový život v posvätení a spravodlivosti. Boh tieto dejinné udalosti používa na to, aby boli prostriedkom nášho zachovania, aby sme vytrvali vo viere až do samého konca: „A toto všetko sa dialo tamtým predobrazne, a je napísané na naše napomenutie, ku ktorým došli konce vekov“ (1. Korinským 10:11).

Záver

Nie každé uverenie vedie k ospravedlneniu, zapečateniu Duchom a k spáse. Existuje aj uverenie, ktoré je nadarmo, výsledkom ktorého je večné zahynutie preč od tvári Pánovej. Len uverenie, ktoré splodí vieru, ktorá je živá, ktorá miluje a poslúcha Boha, ktorá donáša ovocie spravodlivosti a posvätenia, ktorá vytrvá až do konca, je spasiteľným uverením. Nie je to tak, že tí, ktorí uverili nadarmo, boli pri uverení spasení a neskôr spásu stratili. Ich uverenie bolo plytké, povrchné, „daromné“. Neprinieslo dočasnú spásu. Dočasná spása v zmysle „dočasného vlastníctva večného života“ neexistuje. Neexistuje ani dočasné ospravedlnenie. Neexistuje ani dočasné zapečatenie Duchom, dočasné nové stvorenie (v zmysle znovuzrodenia a dočasného nového človeka). Existuje len dočasná viera! Tí pobití na púšti spasení nikdy neboli. Ochutnali len záchranu od Egyptanov v rámci časného života. Aj keď dočasne uverili, celý čas im zostalo neobrezané tvrdé neposlušné srdce, čo sa potvrdilo ich rozhodnutiami, ich skutkami, ich nepremeným starým telesným hriešnym životom, čiže ich prirodzenosťou starého človeka.

Bojme sa teda, aby snád' nejako, keď sa ešte ponecháva zaslúbenie vojsť do jeho odpočinku,

nezdal sa niekto z vás, že zaostal.

Židom 4:1

Zdroje

1) V sérii článkov o bezpečnosti spasenia (Solas číslo 54, jar 2022) sa venujeme vzťahu medzi nevyhnutnosťou vytrvať vo viere až do konca na strane človeka a zachovaním svätých z Božej strany.